

Eqqumiitsuliornermi nutaaliortut

Hal: Eqqumiitsuliornerup sorphiaanera pillugu ilisimatuut eqqumiitsuliortullu amerlasuut ukiorpassuarni misissuillutillu paasisaminnik allaaserinnittarput. Paasisat ilaat soqutiginarput atuakkami Jørn Langstedip Karen Hannahp Charlotte Rørdam Larsenillu allagaanni "Ønskevist-modellen"-imi (Klim 2003) allaaserineqarput. Taakkua saqqummiussaata najoqqutaralugu eqqumiitsuliorneq toornertut pingasunik avatilitut oqaatigineqarsinnaavoq, avatillu tamarmik toornemit aallartissapput.

Toornep avalequtai tassaapput 'pisinnaaneq' (kunnen), 'piumaneq' (villen) kiisalu 'pisarlaqarmat' (skullen). Oqaaseq kingulleq erseqqinnerusinnaagaluarpog. Assiliartaq takuuk.

Tunngavissat taakkua tunuliaqutaralugit atuagaq nutaaq saqqummersoq atuarpara, tassalu H.C. Petersenip Birte Haagenillu atuakkiaat "Eqqumiitsuliortut Kangaamiormiut", kalaallisut allagaannaanani aammali qallunaatut tuluttullu allagaq. Atuakkami eqqartorneqarput Ka-

ngaamiormiut kinguaariit Kreutzmannit, Rosingillu 1800-kkunnit eqqumiitsuliornermik ingerlatsisut sunnigaallu Berthelsenit Petrussenillu. Atuakkami eqqumiitsuliortut kinguaariiaat ilisaritinneqarput suliaallu assiliivimmik assillugit assiliartatut ilanngunneqarlutik. Atuakkamut ilanngussaavoq eqqarleriit Kreutzmannit Rosingillu kinguaariittut arfineqaappassaat tikillugu nalunaarsornerat. Soqutiginarpoq inuit taama amerlatigisut eqqumiitsuliornermik ingerlatsineq iluminni pigimmassuk.

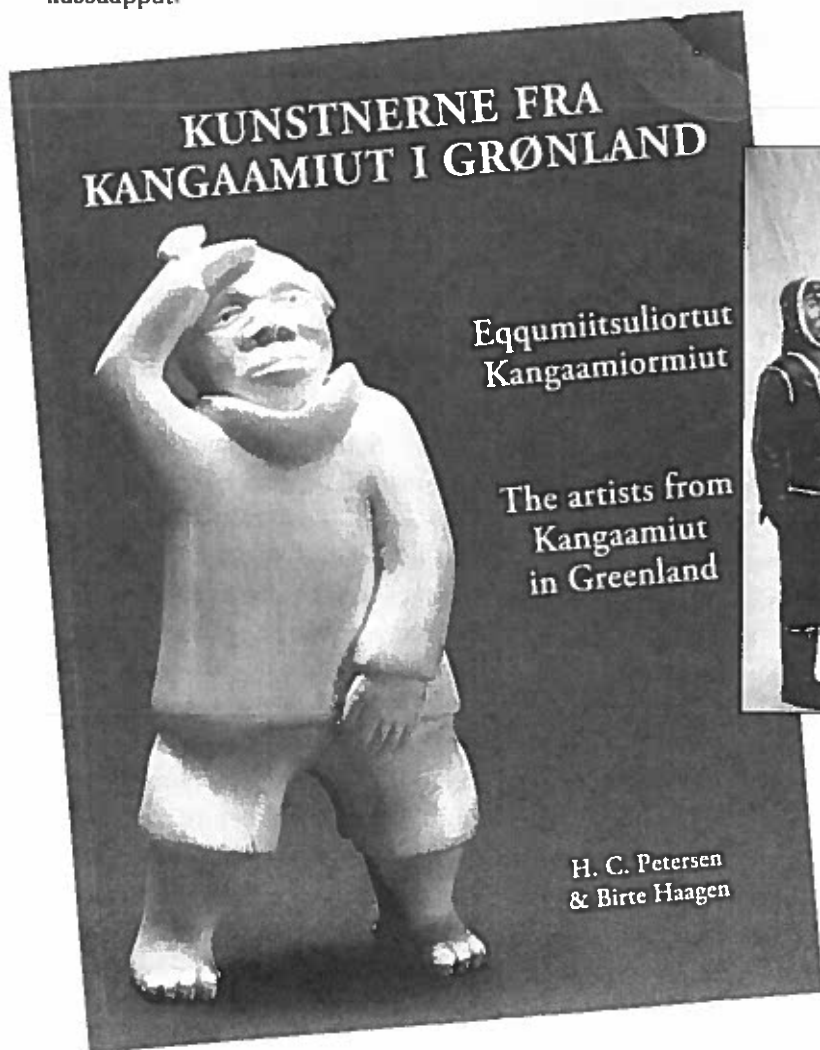
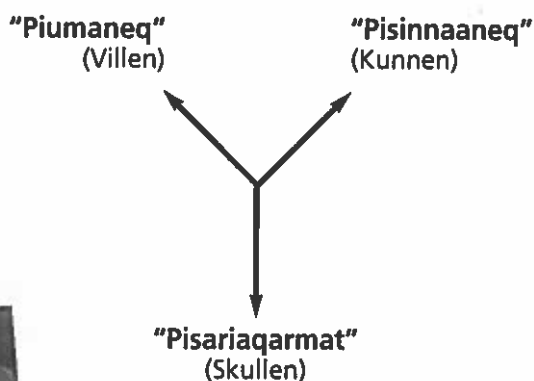
Kalaallit Nunaanni eqqumiitsuliorneq qangali qallunaanit arlalinnit soqutigisaavoq tapersersugaallunilu. Kalaaleq eqqumiitsuliornermik pisinnaasalik "siu-morneqartoq" amerlanertigut siumuisua qallunaajusarpoq, maannamut ilisimasaalluartut assersuutissaapput Aalut Kangermiup Kujataani naalagaq H. J. Rink siumuisigigaa Jakob Danielsenip Avannaani naalagaq Ph. Rosendahl siumuisigaa. Kangaamiuni eqqumiitsulior-tut IIsimaneqarlualernerinut aammataaq qallunaat 'siumuisuusimapput', tassani Ilaatigut taaneqarlutik Kangaamiuni niuertorseq Aleksander Godtbergsen, Tikkujukooq, atuakkani taatsiarneqartut malillugit eqqumiitsulior-tut sulianik tunisinissamut aqqu-tissiuiulluarsimasoq apparalugu aalisartitsisoq Nielsen. Inuit taakkua eqqumiitsuliarpassuit Kangaamlunit pisut Danmarkimut siaruartippaat. Suliat tamakkua maannamut erligisatut katersugaataalerput, aammali nioqqutitut eqqumiitsuliarfiinni ta-kussaapput.

Oqaaseq 'eqqumiitsoq' ukiut ilaanni oqallisaalertarpoq sulianut taama ittu-nut nalequnnersoq apeqquserlugu. Kan-gaamiormiut eqqumiitsulior-tuini Knud Petrussen eqqumiitsulianik sulialittut oqaatsimut tassunga naleqqunnerpaatut isigisariaqarpoq, suliat eqqumiilluin-nartut takorluuineq imaluunniit misigi-sat ilumini toqqortani tunngavigalugit pilersitai assiliartani takussutissatut ilanngussat. Tamatumani aallaqqaasiu-sara uterfigissallugu pisariaqarunarpog. Suna pillugu inuit eqqumiitsulianik pilersitsisalersarpat. Naammakkunan-ngilaq plsinnaaneq pigissallugu, aamma-

li piumassuseqarneq ilaasariaqarpoq, kiisalu pigisap qamaniittup anillattaria-qarluinnarnera peqqutaassagunar-luni.

Atuagaq kusanartumik suliaavoq, ki-siannili oqaatsit pingasuit ataatsimut kattullugit suliaanera eqqarsarnarpoq, ilaatigut atuarniarneranut akornutaa-laartarami.

H.C.Petersen & Birte Haagen:
Eqqumiitsulior-tut Kangaamiormiut
 Kalaallisut, qallunaatut tuluttullu allagaq
 Qupp. 176.
 ISBN 978-87-992701-1-8
 Forlaget TINOK

Hal.: Eqqumiitsuliornerup qanoq paasineqarsinnaanerani nasuiaat. Eqqumiitsuliorneq immiini toornertut ippat taava avalequtai pingasut tassannga pisut siaruassapput. Suliaqarnermi pisariaqarput taaneqartut pingasut, pisinnaaneq, soorlu qalipaasinnaaneq, qiperuisinnaaneq, taalliorsinnaaneq il.il., tamatuma sania-tigut pigineqassaaq piumassuseq qalipaannissamut, qiperuinissamut il.il., kiisalu qamani pigiuannakkap anillattariaqarneranik misigineq, taama pinngippat qamani uniinnassammat. Titarnerit takissusii assigiinngissinnaapput apeqqutaalluni suna pingaartitaanerunersog.